

دفترچه پاسخ

سال یازدهم انسانی

۱۸ آذرماه ۱۴۰۱

ردیف	مواد امتحانی	صفحه
۱	عربی زبان قرآن (۲)	۳
۲	ریاضی و آمار (۲)	۵
۳	علوم و فنون ادبی (۲)	۷
۴	تاریخ (۲)	۸
۵	جغرافیا (۲)	۱۰
۶	جامعه‌شناسی (۲)	۱۱
۷	جامعه‌شناسی (۲) «آشنا»	۱۲
۸	فلسفه	۱۳
۹	روان‌شناسی	۱۴

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی ۶۴۶۳-۰۲۱ داخلی ۱۱۶۵

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

عربی (زبان قرآن (۲)

۱- گزینه «۴»

(منیژه فسروی، ترجمه، صفحه ۱۹)

كان... هاموا: تشنه و سرگردان شده بودند / الرّاكبون: سواران / الفلاة: بیابان / ربّما: شاید، چه بسا / كانت: بود / المصانع: انبارهای آب، آب انبارها / للعطشي: برای تشنگان / نعمة كبرى: نعمتی بزرگ / في الفلوات: در بیابانها

۲- گزینه «۲»

(مریم آقاییاری، ترجمه، ترکیبی)

«كان»: بود / «فی شارعنا»: در خیابان ما / «خبّازٌ نشیطٌ»: نانوايي پانشاط، نانواي فعالی / «... يَجْعَلُ»: (در اینجا) قرار می‌داد، می‌گذاشت / «نظّارة»: عینکش / «علی»: روی / «عینیه»: دو چشمش، چشم‌هایش / «... يَعمَلُ»: (در اینجا) کار می‌کرد / «بجَدّ»: با جدّیت / «كلّ يومٍ»: هر روز / «من الصّباح»: از صبح / «إلى المساء»: تا بعد از ظهر، تا شب

۳- گزینه «۱»

(علیرضا قلی‌زاده، ترجمه، ترکیبی)

«مُنْقَذٌ»: نجات‌دهنده (اسم فاعل از «يُنْقِذُ») / «ك»: تو (مضاف‌الیه) / «من الوقوع»: از افتادن، از واقع شدن / «في الأخطاء»: در اشتباهات

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: «مُنْقَذٌ»: اسم است و نمی‌تواند به صورت فعلی ترجمه شود. (نجات می‌دهد ← نجات‌دهنده) / «ك»: ضمیر «ك» پس از «منقذ» که یک اسم است آمده؛ بنابراین نقشش مضاف‌الیه بوده و نباید به صورت مفعولی ترجمه شود. (تو را نجات می‌دهد ← نجات‌دهنده تو)

گزینه «۳»: «مانع - ارتکاب» ترجمه درستی نیستند.

گزینه «۴»: «الأخطاء» جمع است و باید «اشتباهات» ترجمه گردد.

۴- گزینه «۲»

(منیژه فسروی، ترجمه، ترکیبی)

ترجمه صحیح عبارت: «نمونه‌های تربیتی در مکتب ما بسیارند تا همه جوانان با آن هدایت شوند.»

نکات مهم درسی:

یهتدی: هدایت شود، ترجمه می‌شود و باید به نقش فاعل بودن «كُلُّ» دقت کنید.

۵- گزینه «۳»

(منیژه فسروی، ترجمه، ترکیبی)

ما من أحدٍ: کسی نیست / یسبقه: از او پیشی بگیرد / الودّ: عشق / من: هر کس / جَرَبَ: بیازماید / المُجَرَّبَ: آزموده / حَلَّتْ به النّدامة: دچار پشیمانی شود

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: ترجمه صحیح عبارت: تلاش تولیدکنندگان عینک‌های آفتابی برای محافظت از چشم‌ها در برابر نور خورشید است!

گزینه «۲»: ترجمه صحیح عبارت: از میان بندگان کسی را دوست دارم که با آنچه از دانش دارد به مردم سود رساند!

گزینه «۴»: ترجمه صحیح عبارت: آیا می‌دانی که علامه دهخدا نویسنده بزرگترین لغت‌نامه در زبان فارسی است؟

۶- گزینه «۳»

(مریم آقاییاری، ترجمه، ترکیبی)

ترجمه درست عبارت: «ما روش زندگی را از مادران دلسوزمان یاد خواهیم گرفت.»

۷- گزینه «۴»

(محمود عاشوری دویی، قریب، ترکیبی)

دانش‌آموزان ایرانی: التّلامیذُ الإيرانيّون، فنون ارزشمندی را: فنوناً قيّمةً، از متن کتاب‌های کتابخانه: من نصّ کُتُبِ مکتبة، استخراج کردند: استخرج (در ابتدای عبارت)، استخراجوا (در وسط عبارت)

۸- گزینه «۳»

(ولی‌الله نوروزی، لغت، ترکیبی)

کلمه «المُختال = المُعْجَب بنفسه» به معنای «خودپسند» / «السکوت ≠ الکلام» به معنای «خاموشی ≠ سخن گفتن»، «القبح ≠ الجمیل» به معنای «زشت ≠ زیبا» می‌باشند.

۹- گزینه «۲»

(ولی‌الله نوروزی، لغت و مفهوم، صفحه ۱۰)

مکانی برای خریدن لباس‌ها: کلمه «المُتَجَر» (مغازه) درست می‌باشد.

۱۰- گزینه «۴»

(ولی‌الله نوروزی، ضبط حرکات، ترکیبی)

کلمه «الطّالِب» اسم فاعل ثلاثی مجرد بر وزن «فاعل» است که به صورت «الطّالِب» درست است، همچنین «يَسْتَمِع» مضارع باب «افتعال» با کسره زیر میم درست می‌باشد.

ترجمه متن درک مطلب:

آزادی اساس کرامت انسانی است و خداوند آن را به انسان اختصاص می‌دهد. ما قادریم بر رهبری گوسفندان به آسانی، زیرا آنها هیچ عقلی ندارند، ولی رهبری انسان به همان شیوه ممکن نیست زیرا انسان قدرت اندیشیدن دارد و به نظریات تو با دقت می‌نگرد سپس برمی‌گزیند که پشت سر تو حرکت کند یا نه! برای آزادی انواع گوناگونی یافت می‌شود و از آن جمله: حق صاحب اندیشه است در این که عقایدش را آشکار کند یا نه! حق دینداران است در این که به اصول یا فروع آنها عمل نمایند، حق مسافراست مثلاً در این که به هر مکانی که می‌خواهد برود و هر کجا که می‌خواهد اقامت کند و حق انسان است در منظم کردن امور زندگی شخصی‌اش بر شکلی که انتخاب می‌نماید.

۱۱- گزینه «۴»

(مفید همایی، درک مطلب، ترکیبی)

«رهبری انسان‌ها همانند رهبری برای حیوان نیست» (درست)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: از بخشش‌های خداوند برای حیوان همان آزادی است.

گزینه «۲»: انسان به تنهایی، نمی‌تواند گوسفندان را رهبری کند.

گزینه «۳»: آزادی همان حرکت جبری پشت سر دیگران است.

۱۲- گزینه «۳»

(مفید همایی، درک مطلب، ترکیبی)

«حق رهبری انسان بر امور دیگران» که طبق متن، غلط است.

گزینه «۱»: حق بیان نظرات و عقیده‌ها.

گزینه «۲»: حق تنظیم چگونگی زندگی.

گزینه «۴»: حق انجام اعمال دینی.

۱۳- گزینه «۱»

(مفید همایی، درک مطلب، ترکیبی)

در گزینه «۱»، مجرد ثلاثی غلط است.

۱۴- گزینه «۲»

(مفید همایی، درک مطلب، ترکیبی)

در گزینه «۲»، مؤنث و فاعل غلط می‌باشند.

۱۵- گزینه «۴»

(مفید همایی، درک مطلب، ترکیبی)

در گزینه «۴»، باب «انفعال» و فاعله اسم ظاهر غلط است.

۱۶- گزینه «۲»

(درویشعلی ابراهیمی، قواعد، صفحه ۲۳)

تمامی کلمات گزینه «۲»، اسم مبالغه هستند. «ظلام: بسیار ستمگر / فهامة: بسیار

فهمیده / خلّاق: بسیار آفریننده»

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «نصار: بسیار یاریگر» اسم مبالغه است. / «طّاب: جمع مکسر» طالب:

دانش‌آموز» اسم فاعل است. / «رمان: انار» اسم مبالغه نیست.

گزینه «۳»: «حلّال: بسیار حل‌کننده» و «عباد: بسیار پرستنده» اسم مبالغه‌اند. اما

«حفاظ: جمع مکسر» حافظ» اسم فاعل است.

گزینه «۴»: «ستار: بسیار پوشاننده» و «دوکار: بسیار چرخنده» اسم مبالغه‌اند، اما

«بطاریة: باتری» اسم مبالغه نیست.

۱۷- گزینه «۱»

(معمور عاشوری‌دوبی، قواعد، صفحه ۲۲ و ۲۳)

سؤال گفته است که در کدام گزینه اسم فاعل وجود ندارد، در گزینه «۱»، هیچ اسم فاعلی وجود ندارد.

نکات مهم درسی:

به هنگام مطالعه کتاب درسی به ساختار انواع اسم فاعل توجه داشته باشید و در ضمن اسم فاعل را که وزن است با فاعل که انجام دهنده فعل است اشتباه نگیرید.

ساختار اسم فاعل: (۱) بر وزن فاعِل: مانند: کاتب

(۲) بر وزن مُد... : مانند: مُحسِن

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: کلمه «زارع» بر وزن فاعِل، اسم فاعل و به معنای کشاورز است.

گزینه «۳»: کلمه «مُساوِر» بر وزن مُفاعِل، اسم فاعل و به معنای سفرکننده است.

گزینه «۴»: کلمه «ناهی» بر وزن فاعِل، اسم فاعل و به معنای نهی کننده است.

۱۸- گزینه «۴»

(علیرضا قلی‌زاده، قواعد، صفحه ۵ و ۶)

«أَحْسَنُ» (اول): فعل امر، للمخاطب، باب إفعال

«أَحْسَنَ» (دوم): فعل ماضی، للغائب، باب إفعال

پس اسم تفضیل نداریم: «به خانواده‌ات نیکی کن، همان‌طور که خدا در همه حالات به تو نیکی کرده است.»

۱۹- گزینه «۳»

(علیرضا قلی‌زاده، قواعد، صفحه ۹)

«مَرَّاقِد» جمع «مَرَقْد» و بر وزن «مَفْعَل» می‌باشد و اسم مکان است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «زقاق» اگرچه معنای «کوچه» می‌دهد، ولی چون بر وزن‌های «مَفْعَل»، مَفْعِل و مَفْعَلَة نیست، اسم مکان محسوب نمی‌شود.

گزینه «۲»: «مَغْرِب» در این جمله به معنای «زمان غروب» است و اسم مکان نیست.

گزینه «۴»: مفرد «منافع»، «مَنْفَعَة» است و اسم مکان نیست.

۲۰- گزینه «۳»

(معمور عاشوری‌دوبی، مکالمه، صفحه ۱۰)

سوال گفته است گزینه نادرست را در گفتگوهای زیر مشخص کنید.

ترجمه گزینه «۳»: چه‌زمانی مغازه‌ات را برای فروش لباس‌های زنانه باز می‌کنی؟ شلوار زنانه در مغازه‌ام یافت می‌شود.

در گزینه «۳»، سؤال و جواب با هم تناسب ندارند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: قیمت این پیراهن مردانه چقدر است؟ هفتاد هزار تومان.

گزینه «۲»: آیا معلوماتی درباره بازار مشهد دارید؟ بله، معلومات زیادی درباره آن داریم.

گزینه «۴»: شلوارهایی بهتر از این را می‌خواهم: آن مغازه همکارم است، او شلوارهای بهتری دارد.

ریاضی آمار (۷)

۲۱- گزینه «۴»

(سامان اسپهر ۳، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۳ و ۴)

با توجه به تعریف نقیض یک گزاره، در گزاره‌های گزینه‌های «۱» و «۲» نقیض‌ها کنار هم آمده‌اند. در مورد گزینه «۳» هم هر عددی فرد نباشد، حتماً زوج است، اما در مورد گزینه «۴» آیا عددی که اول نباشد حتماً مرکب است؟ خیر! زیرا عدد ۱ نه اول است و نه مرکب. پس نقیض گزینه «۴» نادرست است.

۲۲- گزینه «۳»

(سامان اسپهر ۳، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۱۳)

$$n = 5 \Rightarrow 2^5 = 32 \Rightarrow 2^n = 32 \Rightarrow 2^n = 2^5 \Rightarrow n = 5$$

۲۳- گزینه «۳»

(مهریس ممزه‌ای، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۷)

چون $q \Rightarrow (r \Rightarrow p)$ نادرست است، پس حتماً $r \Rightarrow p$ درست و q نادرست است. (رد گزینه‌های «۱» و «۴»). حال چون $r \Rightarrow p$ درست است، پس اگر r درست باشد، باید p هم درست باشد (رد گزینه «۲») و گزینه «۳» می‌تواند درست باشد.

۲۴- گزینه «۲»

(مهمر گوردیزی، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۶)

ترکیب فصلی دو گزاره زمانی درست است که حداقل یکی از گزاره‌ها درست باشد، اگر در گزاره مرکب $p \vee (q \wedge r)$ گزاره p را درست فرض کنیم در این صورت در چهار حالت ترکیب‌های q و r ، گزاره $p \vee (q \wedge r)$ درست خواهد شد. همچنین در یک حالت درستی $q \wedge r$ و نادرستی p ارزش ترکیب فصلی درست خواهد بود، پس در مجموع در ۵ ردیف جدول، این گزاره مرکب درست است.

۲۵- گزینه «۱»

(مهمر ممیری، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۶)

فقط هم‌ارزی «الف» برقرار است. در سایر موارد، داریم:

(ب) $\sim p \wedge (\sim q \wedge s) \equiv (\sim p \wedge \sim q) \wedge s$

(ج) $p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$

(د) $\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$

(هـ) $\sim p \wedge (\sim p \vee \sim q) \equiv \sim p$

۲۶- گزینه «۴»

(مهمر ممیری، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۱۱)

نقیض گزاره دوشرطی $p \Leftrightarrow q$ می‌تواند به صورت $\sim p \Leftrightarrow q$ و یا $p \Leftrightarrow \sim q$ باشد.

۲۷- گزینه «۲»

(احسان غنی‌زاده، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۱۱)

با توجه به اینکه ارزش گزاره «... اگر و تنها اگر ۹۱ عددی مرکب است» نادرست است، پس باید در جای خالی گزاره‌ای با ارزش نادرست نوشته شود. بنابراین گزینه «۲» صحیح است.

۲۸- گزینه «۳»

(مهمر ممیری، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۱۱)

می‌دانیم عکس نقیض گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به صورت $\sim q \Rightarrow \sim p$ است. بنابراین خواهیم نوشت:

→ با استفاده از قانون دومرگان: $\sim(p \Rightarrow \sim(r \vee s))$: عکس نقیض گزاره داده شده

$$[\sim p \Rightarrow (\sim r \wedge \sim s)]$$

۲۹- گزینه «۴»

(امیر زراغوز، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۱۱)

$$(\sim p \vee q) \equiv F \Rightarrow \begin{cases} \sim p \equiv F \\ q \equiv F \end{cases}$$

$$[(\sim p \Leftrightarrow q) \wedge T] \equiv [(\underbrace{F \Leftrightarrow F}_T) \wedge T] \equiv T$$

۳۰- گزینه «۲»

(احسان غنی‌زاده، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۱۱)

با توجه به اینکه $p \equiv T$ و $q \equiv F$ و گزاره‌ای دلخواه است، داریم:

$$r \Rightarrow (\underbrace{\underbrace{\sim p}_{F} \Leftrightarrow \underbrace{q}_{F}}_{F}) \equiv r \Rightarrow T \equiv T$$

(T) درست

$$(p \Leftrightarrow \underbrace{\underbrace{\sim q}_{T}}_{T}) \Leftrightarrow q \equiv T \Leftrightarrow F \equiv F$$

(T) درست

$$(p \Leftrightarrow q) \Leftrightarrow \underbrace{\underbrace{\sim p}_{F} \equiv F}_{F} \Leftrightarrow F \equiv T$$

(F) درست

$$(q \Leftrightarrow \underbrace{\underbrace{\sim p}_{F}}_{F}) \Leftrightarrow (\underbrace{\underbrace{p \vee q}_{T}}_{T}) \equiv T \Leftrightarrow T \equiv T$$

(T) درست

۳۱- گزینه «۲»

(امیر مضموریان، گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، صفحه ۲ و ۶)

با توجه به جدول زیر، ارزش گزاره موردنظر را می‌یابیم:

p	~q	~p	q	p ∨ ~q	~p ∨ q	(p ∨ ~q) ∧ (~p ∨ q)
F	F	T	T	F	T	F
T	T	F	F	T	F	F
T	F	F	T	T	T	T
F	T	T	F	T	T	T

۳۲- گزینه «۳»

(امسان غنی زاده، استدلال ریاضی، صفحه ۱۲ و ۱۳)

با فرض x و y به عنوان دو عدد حقیقی مورد نظر داریم:

$$x^3 + y^3 = \text{مجموع مکعبات}$$

$$x^3 + y^3 = \frac{2}{x} + \frac{2}{y} - 5 \quad \text{واحد کمتر}$$

$$x^3 + y^3 = \frac{2}{x} + \frac{2}{y} - 5 \Rightarrow \text{عبارت داده شده}$$

۳۳- گزینه «۳»

(مهریس همزه ای، استدلال ریاضی، صفحه ۱۳ و ۱۵)

می دانیم روش به کار رفته در مغالطه طبق قرارداد کتاب درسی نادرست است.

استدلال گزینه «۳»، مغالطه است، پس روش به کار رفته در آن نادرست است.

استدلال های دیگر قیاس استثنایی هستند، پس روش به کار رفته در آنها درست است.

۳۴- گزینه «۲»

(مهریس همزه ای، استدلال ریاضی، صفحه ۱۲ تا ۱۸)

اولین ایراد در مرحله دوم استدلال است، زیرا ممکن است مقدار x صفر باشد. در

این صورت نمی توان طرفین معادله را بر x تقسیم کرد.

۳۵- گزینه «۲»

(امیر محمودیان، استدلال ریاضی، صفحه ۱۲ تا ۱۸)

این مرحله اولین مرحله نادرست است. $x^3 - y^3 \neq xy(x^2 + y^2 - 2xy)$

زیرا:

$$xy(x^2 + y^2 - 2xy) = x^3y + xy^3 - 2x^2y^2 \neq x^3 - y^3$$

۳۶- گزینه «۴»

(امیر محمودیان، توابع ثابت، چند ضابطه ای و همانی، صفحه ۲۶ و ۲۷)

در تابع ثابت، برد تنها یک عضو دارد، بنابراین:

$$2b + 3 = 8 \Rightarrow 2b = 5 \Rightarrow b = \frac{5}{2}$$

$$a^2 - 2a = 8 \Rightarrow a^2 - 2a - 8 = 0 \Rightarrow (a - 4)(a + 2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = 4 \\ a = -2 \end{cases}$$

اگر $a = 4$ باشد، اعضای دامنه به صورت $\{5, 3, -10\}$ خواهد بود که سه عضو دارد

و غیر قابل قبول است.

اگر $a = -2$ باشد، اعضای دامنه به صورت $\{5, 3\}$ خواهد بود که قابل قبول است.

$$a - b = -2 - \frac{5}{2} = -\frac{9}{2}$$

۳۷- گزینه «۱»

(مهریس همزه ای، توابع ثابت، چند ضابطه ای و همانی، صفحه ۲۶ و ۲۷)

ضابطه تابع ثابت به صورت $f(x) = k$ است، پس برای آنکه تابع خطی داده شده تابعی ثابت باشد، باید ضریب x آن (شیب خط) صفر شود، بنابراین:

$$a + 1 = 0 \Rightarrow a = -1$$

در نتیجه ضابطه تابع به صورت زیر تبدیل می شود.

$$f(x) = 0 - 2 - 1 = -3$$

بنابراین به ازای هر مقداری از x مقدار تابع f برابر با -3 است، یعنی

$$f(1) = A = -3$$

$$f(A) = -3$$

۳۸- گزینه «۲»

(امسان غنی زاده، توابع ثابت، چند ضابطه ای و همانی، صفحه ۲۶ و ۲۷)

تابع ثابت، تابعی است که همه اعضای مؤلفه های دوم آن با هم برابر باشند، پس داریم:

$$\begin{cases} 2M - k - 2 = 6 \Rightarrow 2M - k = 8 \Rightarrow 2M - k = 8 \\ \Rightarrow 4M + \frac{k}{2} = 6 \xrightarrow{\times 2} \begin{cases} 8M + k = 12 \\ 10M = 20 \Rightarrow M = 2 \end{cases} \end{cases}$$

$$\Rightarrow 2 \times 2 - k = 8 \Rightarrow 4 - k = 8 \Rightarrow k = -4$$

$$\Rightarrow k + M = -4 + 2 = -2$$

۳۹- گزینه «۲»

(امسان غنی زاده، توابع ثابت، چند ضابطه ای و همانی، صفحه ۲۶ و ۲۷)

با توجه به نمودار داده شده داریم:

$$\begin{cases} a - 2 = 4 \Rightarrow a = 6 \\ 2a + 3b = 4 \Rightarrow 2 \times 6 + 3b = 4 \Rightarrow 3b = 4 - 12 = -8 \Rightarrow b = -\frac{8}{3} \end{cases}$$

حال a و b را با هم جمع کرده و ضابطه تابع ثابت $f(x)$ به دست می آید:

$$f(x) = a + b = \frac{a=6}{b=-\frac{8}{3}} \Rightarrow f(x) = 6 - \frac{8}{3} = \frac{18-8}{3} = \frac{10}{3}$$

چون f یک تابع ثابت است، بنابراین حاصل $f(5)$ همان $\frac{10}{3}$ است.

۴۰- گزینه «۱»

(امسان غنی زاده، توابع ثابت، چند ضابطه ای و همانی، صفحه ۲۶ و ۲۷)

می دانیم فرم کلی تابع ثابت به صورت $f(x) = k$ که k عددی ثابت است می باشد، پس

باید ضرایب x و x^2 صفر شود، داریم:

$$f(x) = (2m + n - 2)x^2 + (m + n - 3)x - 2$$

با تفريق دو رابطه داریم:

$$\Rightarrow \begin{cases} 2m + n - 2 = 0 \Rightarrow 2m + n = 2 \\ m + n - 3 = 0 \Rightarrow m + n = 3 \\ m = -1 \end{cases}$$

$$\xrightarrow{m=-1} 2(-1) + n = 2 \Rightarrow n = 4$$

$$\Rightarrow \frac{m}{n} = -\frac{1}{4}$$

علوم و فنون ادبی (۲)

۴۱- گزینه ۲» (افشین کیانی، تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم، صفحه ۱۷ و ۱۸)

«تحفه‌الاحرار» به تقلید از نظامی سروده شده است.

«بهارستان» به تقلید از گلستان سعدی نوشته شده است.

«جمشید و خورشید» به شیوه داستان‌های نظامی سروده شده است.

«نفحات‌الانس» به تقلید از تذکرةالاولیای عطار است.

۴۲- گزینه ۳» (اعظم نوری‌نیا، تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های هفتم، هشتم و نهم، ترکیبی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: توضیح این گزینه درباره «خواجہ رشیدالدین فضل‌الله همدانی» است.

گزینه ۲: «عشاق‌نامه» نام مثنوی عراقی است. وی در کتاب لمعات، سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده است.

گزینه ۴: دولتشاه سمرقندی، تذکرة دولتشاه را به تشویق امیر علیشیر نوایی نوشته است.

۴۳- گزینه ۱» (مهمر نورانی، سبک عراقی، صفحه ۳۸ و ۳۹)

از ویژگی‌های نثر این دوره، ورود لغات مختلف قبایل ترک و مغول به زبان فارسی است که در دوره تیمور سرعت رشد آن بیشتر شد.

۴۴- گزینه ۲» (افشین کیانی، سبک عراقی، صفحه ۳۷ و ۳۸)

در این بیت، ویژگی‌های فکری سبک عراقی دیده نمی‌شود. بیت، مربوط به سبک خراسانی است و واقع‌گرایی یا توجه به دنیای بیرون در آن وجود دارد.

ویژگی فکری سایر ابیات:

گزینه ۱: «باور به قضا و قدر

گزینه ۳: ستایش عشق

گزینه ۴: آسمانی بودن معشوق

۴۵- گزینه ۲» (افشین کیانی، تشبیه، صفحه ۲۷ و ۲۸)

در این بیت، «کوه فضل»، تشبیه است و ابر گریان، تشخیص دارد؛ بنابراین، گریان بودن وجه شبه نیست.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «دل [مانند] دانه مشبیه»

گزینه ۳: «نقش مهر ← مهر [مانند] نقش مشبیه»

گزینه ۴: «حوری وش ← مانند حوری ادات تشبیه»

۴۶- گزینه ۱»

(سعیر یعفری، تشبیه، صفحه ۲۶)

تشبیه: بستان رخ / رخ تو روضه خلد است / یاقوت لب / لب تو کوثر دل است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲: تشبیه: قامت تو قیامت عقل است / خاک در تو محشر دل است.

گزینه ۳: تشبیه: لعل لب

گزینه ۴: تشبیه: ابروت هلال ماه است. / مهرت خورشید جان است.

۴۷- گزینه ۲»

(مهمر نورانی، تشبیه، صفحه ۲۹)

زلف چون کمند (تشبیه گسترده).

در این بیت تشبیه فشرده وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: زلف چو چوگان (تشبیه گسترده)، گوی دل (تشبیه فشرده)

گزینه ۳: گلاب سرشک (فشرده)، من چو گل (گسترده)

گزینه ۴: شب زلف (فشرده)، بناگوش چون شمع شبستان (گسترده)

۴۸- گزینه ۱»

(سعیر یعفری، پایه‌های آوایی، صفحه ۲۳)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲:

بَع دَ زِی	یا رَ گَر تَف	صِی لِ هُش یا	رِان کَ تَند
------------	---------------	---------------	--------------

گزینه ۳:

گَ وَا هِی می	دَ هَد صو رَت	بَ رَ خَ لا قَش	بَ زِی با یِی
---------------	---------------	-----------------	---------------

گزینه ۴:

سَ رَ زَل فَت	بَ بَ رِی دَن	دَ بَ با لا	تَ خَ شَف تاد
---------------	---------------	-------------	---------------

۴۹- گزینه ۳»

(مهمر نورانی، پایه‌های آوایی، صفحه ۲۴)

همه گزینه‌ها از چهار پایه آوایی ساخته شده‌اند ولی بیت گزینه ۳ فقط سه پایه آوایی دارد.

بِ دِلِ گُف تَم	زِ چَشِ ما نَش	بِ پَرِ هِیز
۱	۲	۳

تشریح گزینه‌های دیگر:

بِ دَن با	لِ مَحِ مِل	چِ نَانِ زا	رِ گِوِ یَم
هَ مِ کَا رَم	زِ خُدِ کَا می	بِ پَدِ نا می	کِ شِ دا خِر
مَن مَرِ غِ کِی	پَرِ بَسِ تَا م	زَانِ دَرِ قِ قَس	پِنِ شَسِ تَا م
۱	۲	۳	۴

۵۰- گزینه ۲»

(سعیر یعفری، مفهوم، ترکیبی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: فرمانبرداری از راهبر و مرشد و معشوق

گزینه ۳: درخواست بخشش از معشوق برای رهایی از غم‌ها

گزینه ۴: رنج دنیایی بلندپایگان و آزادگان

تاریخ (۲)

۵۱- گزینه «۱»

(بهروز یحیی، منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، صفحه ۶)
بعدها با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت. کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ غزنویان از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای است.

۵۲- گزینه «۲»

(بهروز یحیی، منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، صفحه ۶)
تک‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد. در این نوع تاریخ‌نگاری مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند.

۵۳- گزینه «۲»

(علی‌مهر کریمی، تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین، صفحه ۴۶)
پس از رحلت پیامبر، به خصوص در پی اختلافی که میان مسلمانان بر سر جانشینی پیامبر در سقیفه بنی‌ساعده به وجود آمد اتحاد امت اسلامی آسیب دید.

۵۴- گزینه «۱»

(علی‌مهر کریمی، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه ۳۹)
طی سال‌های هفتم و هشتم هجری و پس از امضای صلح حدیبیه، تعدادی از حاکمان محلی در گوشه و کنار شبه جزیره عربستان مانند بحرین، نجران، عمان و یمن یا به اسلام گرویده و یا با بستن پیمان و پرداخت جزیه تابع حکومت مدینه شدند.

۵۵- گزینه «۳»

(علی‌مهر کریمی، روش پژوهش در تاریخ، بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحه ۱۸)
یکی از نمونه‌های تاریخ‌نگاری براساس روش موضوع محوری کتاب مروج الذهب و معادن الجواهر، نوشته علی‌بن حسین مسعودی است.

۵۶- گزینه «۱»

(علی‌مهر کریمی، روش پژوهش در تاریخ، بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحه ۱۷)
از مشهورترین چهره‌های سبک تاریخ‌نگاری ترکیبی می‌توان به بلاذری صاحب کتاب فتوح البلدان و دینوری نویسنده کتاب اخبار الطوال اشاره کرد.

۵۷- گزینه «۳»

(سیرمهر مرنی‌دینانی، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه ۳۵)
پیمان‌نامه عمومی یا به تعبیر رایج در عصر ما، قانون اساسی مدینه، مهم‌ترین اقدام پیامبر برای تأسیس نظام اجتماعی و سیاسی منسجم در چارچوب اسلام بود.

۵۸- گزینه «۳»

(سیرمهر مرنی‌دینانی، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه ۳۵)
- رسول خدا در سال نخست هجرت و به دنبال نزول آیات جهاد، نیروی نظامی تشکیل داد.
- مشرکان در غزوه احد به موفقیت نسبی دست یافتند.
- در نتیجه تداوم سیاست تعقیب کاروان‌های تجاری قریش توسط مسلمانان سرانجام جنگ بزرگی میان سپاه اسلام و مشرکان در مکانی به نام بدر صورت گرفت.

۵۹- گزینه «۱»

(مهری کردران، اسلام در مکه، صفحه ۲۱ و ۲۲)
- در آستانه ظهور اسلام، ساکنان شبه جزیره عربستان را قبیله‌ها و طایفه‌های گوناگون عرب تشکیل می‌دادند و هر یک از آنها، بر پایه نسب نامه‌هایی که سینه به سینه منتقل شده بود، خود را به یکی از دو دسته، قحطانی (جنوبی) و عدنانی (شمالی) منسوب می‌کردند.
- وابستگی شدید عرب‌ها به قبیله خود، موجب به وجود آمدن عصبیت قبیله‌ای شده بود.
- وضعیت اقتصادی شبه جزیره عربستان به شدت متأثر از موقعیت جغرافیایی و اقلیمی و طبیعی آن بود.

۶۰- گزینه «۲»

(مهری کردران، اسلام در مکه، صفحه ۲۳ و ۲۷)
الف) جاهلی و جاهلیت که در قرآن از آن یاد شده مترادف با نادانی و فقدان علم و معرفت نیست، بلکه دلالت بر فرهنگ و اخلاق خشن، گستاخ و کینه‌جویی دارد که از خلق و خوی تند و سرکش اعضای آن جامعه سرچشمه می‌گرفت.
ب) حنفاء که از پیروان حضرت ابراهیم بودند، از پرستش بت‌ها امتناع می‌کردند و از گوشت قربانی بت‌پرستان نمی‌خوردند.
ج) سران مشرک در ابتدای دعوت اسلامی، مخالفت و دشمنی شدیدی با رسول خدا ابراز نمی‌داشتند.

۶۱- گزینه «۲»

(بهروز یحیی، اسلام در مکه، صفحه ۲۷ و ۲۹)
در ظاهر چنین به نظر می‌رسد که احساسات دینی و اعتقاد راسخ سران مشرک به بت‌ها، علت اصلی مخالفت و دشمنی آنان با اسلام بوده است و با تشدید آزار مشرکان پس از درگذشت ابوطالب، گسترش دعوت اسلامی در مکه با موانع اساسی مواجه گردید، در چنین شرایطی بود که اندیشه هجرت از مکه به ذهن پیامبر و مسلمانان راه یافت و به همین جهت راهی طائف شدند.

۶۲- گزینه «۱»

(بهروز یحیی، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه ۳۲ و ۳۷)

پیمان عقبه دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود؛ زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به‌ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند. غزوه بدر ضربه سنگین و جبران ناپذیری بر قریش وارد آورد و قدرت و موقعیت آنان را در منطقه حجاز تضعیف کرد.

۶۳- گزینه «۲»

(بهروز یحیی، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه ۳۸ و ۳۹)

پس از پیمان صلح حدیبیه، حضرت محمد (ص)، سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد، هنگامی که رسول خدا تصمیم به محاصره یهودیان بنی نضیر گرفت، عبدالله بن ابی، سر دسته منافقان، یهودیان را تشویق به مقاومت کرد و به آنان وعده یاری داد. او هم چنین کوشید که انصار را علیه مهاجران تحریک نماید و حتی در غزوه‌های אחד و تبوک شرکت نکرد.

۶۴- گزینه «۲»

(بهروز یحیی، منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، صفحه ۳ تا ۶)

تاریخ سیستان ← تاریخ محلی

تاریخ بیهقی ← تاریخ سلسله‌ای

زندگی شگفت‌آور تیمور ← تک‌نگاری

تاریخ طبری ← تاریخ عمومی

۶۵- گزینه «۴»

(بهروز یحیی، منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی، صفحه ۱۰)

کتاب‌های سیاست‌نامه‌ای حاوی اطلاعاتی سودمند درباره شیوه کشورداری و مناسبات حکومت و مردم و تشکیلات و نهادهای اداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی ارائه می‌دهند. سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک توسی، وزیر مقتدر عصر سلجوقی، یکی از برجسته‌ترین این آثار محسوب می‌شود.

۶۶- گزینه «۱»

(علی‌ممد کریمی، اسلام در مکه، صفحه ۲۵)

پیامبر در سن ۱۴ سالگی در جنگ فجار شرکت داشت.

۶۷- گزینه «۴»

(علی‌ممد کریمی، اسلام در مکه، صفحه ۲۲ و ۲۳)

مکه که بر سر راه بازرگانی یمن به شام قرار داشت، مرکز اصلی بازرگانی عربستان به شمار می‌رفت و یثرب محل سکونت یهودیان بود و معدودی از مسیحیان در نجران مستقر بودند.

۶۸- گزینه «۲»

(علی‌ممد کریمی، روش پژوهش در تاریخ، بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک، صفحه ۱۷)

در تاریخ‌نگاری روایی، نویسنده هیچ نقد و نظری درباره درستی یا نادرستی خبر ارائه نمی‌دهد. برخی این روش را امتیازی بزرگ و برخی آن را یکی از معایب این سبک تاریخ‌نگاری می‌دانند.

۶۹- گزینه «۱»

(مهری کارداران، امت و حکومت نبوی در مدینه، صفحه‌های ۳۹، ۴۱ و ۴۴)

الف) مورخان سال نهم هجری را سال وفود یا سال اسلام آوردن قبیله‌ها نامیده‌اند.
ب) پیامبر پس از آن که مناطق یهودی‌نشین مانند خیبر را به جنگ گشود، به یهودیان ساکن آنجا اجازه داد همچنان روی زمین‌های آن منطقه کشاورزی کنند و نیمی از محصولات سالانه را به حکومت اسلامی بپردازند.
ج) خلیفه دوم (عمر بن خطاب) پیش از مرگ شورایی شش نفره تشکیل داد و اعضای آن را مأمور کرد که از میان خود یک نفر را به عنوان خلیفه برگزینند.

۷۰- گزینه «۲»

(مهری کارداران، تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین، صفحه‌های ۴۵ تا ۴۷ و ۵۱)

تشریح عبارات نادرست:

الف) معاویه پسر ابوسفیان که توسط امام علی (ع) از حکومت شام برکنار شده بود، به بهانه خون‌خواهی عثمان به سرکشی پرداخت.
ب) پس از رحلت پیامبر به خصوص در پی اختلاف مسلمانان که بر سر جانشینی پیامبر در سقیفه بنی‌ساعده به وجود آمد، اتحاد است اسلامی آسیب دید.

جغرافیا (۲)

۷۱- گزینه «۲»

(بهر روز یغی، معنا و مفهوم ناحیه، صفحه ۶)

زیست‌بوم‌ها جزء نواحی طبیعی هستند که هر یک به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند از بقیه متمایز می‌شوند.

۷۲- گزینه «۱»

(بهر روز یغی، معنا و مفهوم ناحیه، صفحه ۵)

ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد.

۷۳- گزینه «۱»

(مهری کلردان، ناهمواری‌ها و اشکال زمین، صفحه ۳۸ تا ۴۰)

الف) فلات‌ها و کوه‌ها هر دو مرتفع‌اند اما کوه دارای قله است و هر چه به سمت نوک آن می‌رویم باریک‌تر می‌شود، اما فلات مرتفع و نسبتاً مسطح است.

ب) ارتفاع کوه‌ها و تپه‌ها و سایر عوارض سطح زمین را نسبت به سطح دریا (سطح متوسط آب‌های آزاد) محاسبه می‌کنند و با توجه به منابع مختلف ارتفاع تپه‌ها کم‌تر از ۶۰۰ متر در نظر گرفته می‌شود.

ج) به‌طور کلی دو دسته از عوامل درونی و بیرونی موجب پیدایش و شکل‌گیری ناهمواری‌ها در سطح زمین می‌شوند.

۷۴- گزینه «۱»

(مهری کلردان، نواحی آب و هوایی، صفحه ۲۳)

وقتی هوای یک منطقه گرم می‌شود، مولکول‌ها سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم فاصله می‌گیرند، در نتیجه از وزن فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود. هوای گرم سبک می‌شود و به سوی بالا صعود می‌کند. بنابراین، هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کمتری دارد و در نتیجه بر روی منطقه گرم یک مرکز کم‌فشار ایجاد می‌شود. در حالت کم‌فشار، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود.

هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد به سمت جایی که فشار کمتری دارد جریان می‌یابد و به این ترتیب باد به وجود می‌آید. به عبارت دیگر، هوای گرم و سبک بالا می‌رود و هوای نسبتاً سرد و سنگین به زیر آن می‌رود و جانشین آن می‌شود.

۷۵- گزینه «۴»

(مهری کلردان، ناهمواری‌ها و اشکال زمین، صفحه ۴۱)

– سرعت هوازدگی در سنگ‌ها متفاوت است و به عواملی چون جنس سنگ‌ها، نوع آب و هوا و زمان بستگی دارد.

– حفاری جانورانی مانند موش‌ها و موربانه‌ها موجب خرد شدن سنگ (هوازدگی فیزیکی) می‌شود همچنین گیاهان در حال پوسیدگی اسیدهایی تولید می‌کنند، که موجب تغییرات شیمیایی سنگ‌های مجاورشان می‌شود.

۷۶- گزینه «۱»

(مهری کلردان، انسان و ناحیه، صفحه ۱۱ تا ۱۳)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: محیط و نواحی طبیعی همواره زندگی مردم را تحت‌تأثیر قرار داده است ← نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.

گزینه «۳»: انسان‌ها در محیط‌های طبیعی تغییراتی به‌وجود می‌آورند ← انسان‌ها نواحی را به‌وجود می‌آورند.

گزینه «۴»: حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند ← نواحی تحت‌تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

۷۷- گزینه «۲»

(مهری کلردان، نواحی آب و هوایی، صفحه ۲۱ و ۲۲)

آب و هوا یکی از عوامل مهم پدید آمدن ناحیه است. ویژگی‌های آب و هوایی متفاوت موجب می‌شود که بخش‌های مختلف سیاره زمین با یکدیگر تفاوت داشته باشند و نواحی آب و هوایی به‌وجود بیایند.

هواکره از لایه‌های مختلف تشکیل شده است و بیشترین تغییرات آب و هوایی در لایه زیرین آن، یعنی وردسپهر (تروپوسفر) به‌وجود می‌آید.

۷۸- گزینه «۱»

(مهری کلردان، انسان و ناحیه، صفحه ۱۶)

مرزهای نواحی قابل تغییرند. در اثر فعالیت‌های انسانی یا عوامل طبیعی، ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود، برای مثال، مهاجرت روستاییان از یک ناحیه با وقوع خشکسالی، وسعت یک ناحیه کشاورزی را کاهش می‌دهد یا ممکن است به کلی آن ناحیه را به ناحیه‌ای غیرکشاورزی تبدیل کند.

۷۹- گزینه «۱»

(سیرمهم‌مدنی رینانی، نواحی آب و هوایی، صفحه ۲۷)

به ترتیب، موارد مطرح شده مربوط به بارندگی، همرفتی، جبهه‌ای و کوهستانی است.

۸۰- گزینه «۱»

(سیرمهم‌مدنی رینانی، نواحی آب و هوایی، صفحه ۲۶)

در ناحیه استوا به دلیل زاویه مستقیم تابش و گرمای همیشگی یک کانون کم فشار ایجاد می‌شود.

جامعه‌شناسی (۲)

۸۱- گزینه «۴»

(کوثر شاه‌سپینی، فرهنگ جهانی (۱)، صفحه ۲۰ و ۲۱)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: جهان‌گشایی و امپراتوری، اغلب با کشتار و خسارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه بوده است. خسارت فرهنگی نادرست است. عبارت دوم صحیح می‌باشد.
گزینه «۲»: قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند، با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند استقلال سیاسی خود را به‌دست آورد، عبارت دوم صحیح می‌باشد.
گزینه «۳»: عبارت اول صحیح است. ایرانیان باستان فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند، اما جهان‌گشایی‌ها به جهانی شدن فرهنگ آنان منجر نشد.

۸۲- گزینه «۲»

(کوثر شاه‌سپینی، فرهنگ جهانی (۱)، صفحه ۲۳ و ۲۵)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: استعمار نو طی قرن بیستم به‌وجود آمد. - در استعمار نو، کشورهای استعمارگر با استفاده از شرایط مساعدی که در دوره استعمار ایجاد کرده‌اند، از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره، برای رسیدن به اهداف استعماری خود استفاده می‌کنند. - عبارات دوم و چهارم صحیح هستند.
گزینه «۳»: موفقیت‌های استعمار در این دوران، ناشی از پیشرفت در زمینه‌های دریانوردی، فنون نظامی و اقتصاد صنعتی بود. (مربوط به استعمار قدیم است)
- در امپریالیسم اقتصادی، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.
- استعمار به معنای اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است. عبارت دوم صحیح است.
گزینه «۴»: استعمار نو پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانه کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به‌وجود آمد. - سایر عبارات صحیح هستند.

۸۳- گزینه «۳»

(کوثر شاه‌سپینی، باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، صفحه ۴۲)

روشنگری در معنای خاص، در طول بیش از چهارصد سال فرهنگ جدید غرب، شکل‌های مختلفی پیدا کرده است که وجه مشترک همه آن‌ها، کنار گذاشتن وحی و شهود در شناخت حقیقت است.

۸۴- گزینه «۱»

(سیرمهر مرئی‌رینانی، فرهنگ جهانی (۲)، صفحه ۲۸ و ۳۲)

- سازش با قدرت‌های غربی و حذف مظاهر فرهنگ اسلامی مربوط به دوران استعمار است.
- در دوران خلافت، فرهنگ اسلامی گروه‌های مهاجم را در درون خود هضم و جذب می‌کرد.

۸۵- گزینه «۴»

(فاطمه صفری، جهان فرهنگی، صفحه ۴، ۵، ۷ و ۸)

- ابعاد ذهنی، اخلاقی و روانی انسان‌ها به بخش فردی جهان انسانی تعلق دارد.
- در دیدگاه اول، نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.
- وقتی فردی کتابی می‌نویسد یا مجسمه‌ای می‌سازد یا به دیگری مهر می‌ورزد، از جهان فردی به جهان فرهنگی وارد می‌شود.
- قرآن کریم، باورها و اعمالی را که نمی‌گذارند انسان حقیقت خویش و جهان هستی را درک کند، اغلال و سلاسل می‌نامد.

۸۶- گزینه «۱»

(فاطمه صفری، فرهنگ جهانی، صفحه ۱۵ و ۱۶)

فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم آورد.

۸۷- گزینه «۲»

(بهروز پیری، فرهنگ جهانی (۲)، صفحه ۲۷)

تشریح عبارات نادرست:

- عقل در فرهنگ اسلام، زیباترین و محبوب‌ترین مخلوق خداوند است.
- دین اسلام با دعوت فراگیر خود، ایجاد یک فرهنگ جهانی را مورد توجه قرار داده است.

۸۸- گزینه «۳»

(بهروز پیری، باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، صفحه ۳۸ و ۳۹)

سکولاریسم، به معنای رویکرد دنیوی و صرفاً این جهانی به هستی است و اومانیزم، مهم‌ترین ویژگی انسان شناختی فرهنگ معاصر غرب است. سکولاریسم پنهان شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند؛ بلکه بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی را در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی قرار می‌دهند و از توجه یا عمل به بخش‌های دیگر سرباز می‌زنند. پروتستانیزم حاصل همین نوع نگرش است.

۸۹- گزینه «۳»

(آزاده میرزایی، فرهنگ جهانی (۱)، صفحه ۱۹ و ۲۲)

قسمت اول گزینه‌های «۳» و «۴» صحیح نمی‌باشد.
- مردم جامعه تغلب دوست دارند بر یکایک مردم جامعه خود هم چیره شوند. ولی از آن‌جا که در یک جامعه مردم برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبه اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند، ناچار از چیرگی بر یکدیگر خودداری می‌کنند. مردم جامعه تغلب همواره می‌خواهند دیگران آنان را ستایش کنند.
- اروپا در پنج قرن اخیر کانون شکل‌گیری فرهنگ جدیدی است که آن را به نام فرهنگ غرب می‌شناسیم.

۹۰- گزینه «۲»

(آزاده میرزایی، باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، صفحه ۴۴)

ویژگی روشنگری قرون نوزدهم و بیستم: حس گرایی، نفی عقل و وحی.

پیامد روشنگری قرون هفدهم و هجدهم: دئیسم

روشنگری		
دوره زمانی	ویژگی	پیامد
قرون هفدهم و هجدهم	عقل گرایی، نفی وحی	دئیسم
قرون نوزدهم و بیستم	حس گرایی، نفی عقل و وحی	دانش ابزاری
پایان قرن بیستم	افول تجربه گرایی، نفی تجربه، نفی عقل و وحی	بحران معرفتی

جامعه‌شناسی (۲) (آشنا)

۹۱- گزینه «۱»

(کتاب جامع، جهان فرهنگی، صفحه ۵ کتاب درسی)

اندیشیدن پیرامون موضوعی خاص، زندگی در محدوده جهان فردی و ذهنی است.

هر فرد وقتی براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران عمل و رفتار می‌کند، به جهان اجتماعی و فرهنگی قدم می‌گذارد.

۹۲- گزینه «۳»

(کتاب جامع، جهان فرهنگی، صفحه ۷ کتاب درسی)

جهان هستی به دو بخش جهان تکوینی و جهان انسانی تقسیم می‌شود. خود جهان انسانی به دو بخش ذهنی (فردی)، فرهنگی (اجتماعی) تقسیم می‌شود. متفکرین مسلمان، جهان تکوینی را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

۹۳- گزینه «۳»

(کتاب جامع، جهان فرهنگی، صفحه ۳۱ کتاب درسی)

سید جمال‌الدین اسدآبادی، امام موسی صدر و شیخ ابراهیم زکزاکی از متفکران جهان اسلام بودند که خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند.

مارکسیسم، تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند.

۹۴- گزینه «۳»

(کتاب جامع، فرهنگ جهانی، صفحه ۱۲ کتاب درسی)

برخی از فرهنگ‌ها ظرفیت جهانی شدن را ندارند، فرهنگ‌هایی که ارزش‌ها و عقاید آن‌ها ناظر به قوم و منطقه خاصی است و نگاه سلطه‌جویانه نسبت به دیگر اقوام «ندارند»، از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند.

۹۵- گزینه «۳»

(کتاب جامع، فرهنگ جهانی، صفحه ۱۲ و ۱۳ کتاب درسی)

گونه نخست فرهنگ جهانی: فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها یا هنجارهای آن ناظر به قوم، منطقه یا گروه خاصی است و چنین فرهنگی با عبور از مرزهای جغرافیایی خود، جهان را به مناطق دوگانه مرکز و پیرامون تقسیم می‌کند.

۹۶- گزینه «۲»

(کتاب جامع، فرهنگ جهانی (۱)، صفحه ۱۹ و ۲۰ کتاب درسی)

در گونه‌شناسی فارابی، یکی از انواع جوامع جاهلی، مدینه تغلب است که عبارت است از جامعه‌ای که سلطه بر دیگر جوامع را ارزش اجتماعی برتر می‌داند.

۹۷- گزینه «۱»

(کتاب جامع، فرهنگ جهانی (۱)، صفحه ۲۰ و ۲۳ کتاب درسی)

— امپریالیسم اقتصادی در جایی رخ می‌دهد که قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.

— نسل‌کشی، از بین بردن ساکنان بومی در دوره استعمار قدیم بود که اتفاق می‌افتاد.

— استعمار اروپایی در دو سده هفدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد.

— جهان‌گشایی و امپراتوری اغلب با کشتارها و خسارت‌های انسانی و اقتصادی فراوان همراه است؛ مثلاً اسکندر تخت جمشید را به آتش کشید.

۹۸- گزینه «۲»

(کتاب جامع، باورها و ارزش‌های بنیادین فرهنگ غرب، صفحه ۲۳ و ۲۵ کتاب درسی)

حقوق بشر در غرب بر مبنای اندیشه‌های اومانیستی و حقوق انسان در فرهنگ دینی مبتنی بر فطرت الهی انسان است.

تصویر آمده در سؤال نشان دهنده این است که هنر دوره مدرن، به بعد جسمانی وجود انسان توجه دارد.

۹۹- گزینه «۲»

(کتاب جامع، فرهنگ جهانی (۲)، صفحه ۲۷ کتاب درسی)

اسلام، پیروزی مستضعفان بر مستکبران و حاکمیت آیین و دین حق را به همه بشریت نوید می‌دهد.

۱۰۰- گزینه «۲»

(کتاب جامع، فرهنگ جهانی (۲)، صفحه ۲۹ کتاب درسی)

الف) غلبه قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب عادات تاریخی و فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند.

ب) عمق و غنای فرهنگ اسلامی

ج) ارزش‌ها و هنجارها و رفتارهای جاهلی

فلسفه

۱۰۱- گزینه ۲»

(مفرد عرفان هوشیاری، چستی فلسفه، صفحه ۳ و ۵)

دروازه جهان برتر به روی واقف گشوده نشده است و کار او تقلید از دیگران است و طرح سؤال دومین مرحله و تفکر در اندوخته‌ها سومین مرحله از مراحل اندیشه‌ورزی در انسان است.

۱۰۲- گزینه ۲»

(مهرشار ایمانی‌نسب، چستی فلسفه، صفحه ۷ و ۱۱)

یکی از تفاوت‌های فیلسوفان با مردم عادی این است که فیلسوفان به‌طور جدی به مسائل بنیادی می‌اندیشند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «تفکر فلسفی و فلسفه، هر دو، تفکر در حوزه فطرت ثانی محسوب می‌شوند.

گزینه ۳: «سؤالات اساسی و بنیادی می‌تواند ساعات طولانی ما را به خود مشغول کرده و به تفکر وادار کند.

گزینه ۴: «از نظر ملاصدرا ماندن در فطرت اول شایسته انسان نیست.

۱۰۳- گزینه ۳»

(کوثر دستورانی، فلسفه و زندگی، صفحه ۲۳)

فیلسوف تابع استدلال و برهان است و نه تابع افراد و اشخاص

۱۰۴- گزینه ۲»

(کوثر دستورانی، فلسفه و زندگی، صفحه ۲۰ و ۲۱)

افراد اهل تفکر فلسفی به حقیقت جهان و انسان فکر می‌کنند و در این زمینه دقت و تلاش کافی دارند.

۱۰۵- گزینه ۲»

(کوثر دستورانی، ریشه و شاخه‌های فلسفه، صفحه ۱۳ و ۱۵)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «هستی‌شناسی که یکی از بخش‌های اصلی فلسفه است پیرامون قوانین کلی و عام حاکم بر هستی بحث می‌کند (نه خاص)

گزینه ۳: «وجه تسمیه فلسفه مضاف اضافه شدن فلسفه به یک علم است (نه برعکس)

گزینه ۴: «شاخه‌های فلسفه، قوانین وجودشناسی را به محدوده خاصی منتقل می‌کند.

۱۰۶- گزینه ۱»

(مهرشار ایمانی‌نسب، چستی فلسفه، صفحه ۲۴ و ۲۵)

در تمثیل غار افلاطون، در حد فاصل میان آتش و زندانیان راهی است بر بلندی که انسان‌ها و حیوانات و اشیای مختلف در این راه در حال رفت و آمد هستند (عالم مثل) و تصاویر و سایه‌های آنها بر دیوار مقابل زندانیان افتاده است.

تکات مهم درسی:

تمثیل غار افلاطون که در کتاب جمهوری افلاطون آمده، نشان می‌دهد که چگونه فلسفه، انسان را به سمت آزادی حقیقی هدایت می‌کند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۲: «درک حقایق به تدریج و نه به سرعت صورت می‌گیرد.

گزینه ۳: «غار نماد عالم طبیعت است و نه عالم هستی.

گزینه ۴: «در مرحله اول نمی‌توان در روشنائی نگریست و باعث درد چشم‌ها می‌شود.

۱۰۷- گزینه ۲»

(مفرد عرفان هوشیاری، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۲۹)

گاتاه‌ها سروده‌های زرتشت است و به هیچ‌وجه نمی‌توان تاریخ دقیقی از آغاز فلسفه ارائه داد.

۱۰۸- گزینه ۳»

(مفرد عرفان هوشیاری، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۰ و ۳۱)

نخستین مجموعه‌ها یا قطعه‌هایی که به زبان فلسفی نگاشته شده یا جنبه فلسفی در آنها غلبه داشتند از یونان باستان به یادگار مانده است به همین جهت از سرزمین یونان به عنوان مهد تفکر فلسفی یاد می‌کنند. فیثاغورس واژه کیهان را برای جهان برای نخستین بار استفاده کرد.

۱۰۹- گزینه ۱»

(پرگل ریمی، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۴)

بنا به نقل افلاطون، سقراط در جوانی با پارمنیدس ملاقات کرده است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «او فلسفه خود را به‌صورت شعر عرضه کرده و با بیانی شاعرانه به توصیف عقاید خود پرداخته است.

گزینه ۳: «او برای نخستین بار به مفهوم «بودن = وجود = هستی» و «شدن = حرکت» که از مفاهیم اصلی فلسفه هستند، توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است.

گزینه ۴: «لایه باطنی و حقیقی هستی، بدون تغییر و جاودانه است.

۱۱۰- گزینه ۲»

(پرگل ریمی، آغاز تاریخی فلسفه، صفحه ۳۴)

آراء و نظریات گوناگون و غالباً متضادی که اندیشمندان یونانی عرضه می‌داشتند، سبب شد تا نوعی تشویش و نگرانی بر مردم آن روزگار غالب شود و بذریعۀ اعتمادی نسبت به دانش و اندیشه در ذهن ایشان پراکنده گردد.

روانشناسی

۱۱۱- گزینه «۲»

(ریحانه فرابغشی، روانشناسی رشد، صفحه ۴۴)

دامنهٔ میان‌سالی (بزرگسالی دوم) چهار تا شصت و پنج سالگی است و با توجه به تقسیم‌بندی سه‌گانهٔ مکتب اسلام از مراحل رشد، در هفت سال سوم باید با فرد به منزلهٔ مشاور رفتار کرد و دیگر نباید به‌صورت آمرانه با او برخورد شود.

۱۱۲- گزینه «۳»

(ریحانه فرابغشی، روانشناسی رشد، صفحه ۴۷)

کودکان در ابتدا قادر به حرکات درشتی مانند بالا رفتن از پله‌ها هستند، سپس مهارت حرکات ظریف همچون بستن بند کفش یا دکمهٔ لباس را به دست می‌آورند.

۱۱۳- گزینه «۲»

(ریحانه فرابغشی، روانشناسی رشد، صفحه ۵۱ و ۵۲)

منظور از رشد درک اخلاقی، همان انجام عمل اخلاقی است، هر چند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی متفاوت باشد؛ مثلاً کودک ۶ ساله‌ای (محسن) کاری را اخلاقی بداند که دوستش را خوشحال کند.

۱۱۴- گزینه «۴»

(فاطمه امیری‌مقدم، روانشناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۴ و ۱۵)

در تبیین به چرایی و علت موضوع پرداخته می‌شود. توصیف به چیستی و بیان روشن موضوع می‌پردازد. با توصیف و تبیین دقیق از موضوع می‌توان آن را در موقعیتی دیگر، پیش‌بینی کرد.

۱۱۵- گزینه «۳»

(فاطمه امیری‌مقدم، روانشناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۲۲ و ۲۳)

نوع پردازش مادر زهرا «پردازش مفهومی» است. پردازش مفهومی تحت تأثیر ویژگی‌های حسی و کیفی محرک قرار دارد و کارآمدتر و پایدارتر از پردازش ادراکی است.

۱۱۶- گزینه «۴»

(فاطمه صفری، روانشناسی رشد، صفحه ۵۴، ۵۷ و ۶۱)

- رشد سریع شناختی در نوجوانی و جوانی باعث می‌شود که فرد بهتر بتواند دربارهٔ مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی قضاوت کند و واکنش دقیق‌تری نشان دهد.

- به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دورهٔ نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند.

- تغییراتی که جزئی از علائم رشد و قابل رؤیت‌اند، ویژگی‌های جنسی ثانویه نامیده می‌شوند.

۱۱۷- گزینه «۳»

(فاطمه صفری، روانشناسی رشد، صفحه ۵۵)

برای اولین بار در دورهٔ نوجوانی، تفکر فرضی شکل می‌گیرد، به این معنا که نوجوانان فرضیه‌سازی می‌کنند و در پیش‌بینی یک موقعیت، از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند. بنابراین شایان با مطرح کردن فرضیهٔ عدم پیشرفت در درس ریاضی، نشان می‌دهد دارای تفکر فرضی است و در دورهٔ نوجوانی قرار دارد.

۱۱۸- گزینه «۴»

(تینا پوارزاده، روانشناسی رشد، صفحه ۴۱)

رشد یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد.

۱۱۹- گزینه «۲»

(تینا پوارزاده، روانشناسی رشد، صفحه ۴۰ و ۴۱)

برای شروع کارهایی مثل راه رفتن، حرف زدن و قلم به دست گرفتن، کودک باید به رشد (آمادگی خاص نهفته) رسیده باشد.

۱۲۰- گزینه «۳»

(تینا پوارزاده، روانشناسی رشد، صفحه ۳۷)

حل مسئله ← شناختی

ابراز خشم ← هیجانی

رعایت حقوق دیگران ← اخلاقی

۱۲۱- گزینه «۱»

(ریحانه فرابغشی، روانشناسی رشد، صفحه ۴۰)

یکی از عوامل زیستی (سرشتی) مؤثر بر رشد، وراثت است. عوامل وراثتی ایجادکنندهٔ صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است.

۱۲۲- گزینه «۲»

(ریحانه فرابغشی، روانشناسی رشد، صفحه ۴۰ و ۴۱)

تشریح عبارت نادرست:

(ب) عوامل وراثتی، ایجادکنندهٔ صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است.

۱۲۳- گزینه «۳»

(ریحانه قرایشی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۰ تا ۴۲)

دوقلوهای همسان ویژگی‌های وراثتی یکسانی دارند، به همین دلیل بسیار به هم شبیه هستند (شباهت ظاهری آنها ناشی از عامل وراثت است) و تفاوت در رفتار آنها ناشی از عامل محیطی است. زیرا امکان ندارد شرایط محیطی برای همه افراد یکسان باشد.

۱۲۴- گزینه «۳»

(فاطمه امیری‌مقدم، روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۱۱ و ۱۲)

تفکر از روش‌های عقلی و مربوط به منبع عقل است. هرگاه فرد از درون‌نگری برای پاسخ استفاده کند از منبع شهودی استفاده کرده و مثال زدن آیاتی از قرآن استناد به وحی است.

۱۲۵- گزینه «۴»

(فاطمه امیری‌مقدم، روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه، صفحه ۲۰)

به هر نوع فعالیت مورد مشاهده جاندار، رفتار می‌گویند. فرایندهای ذهنی یا شناخت، اموری هستند که به‌طور مستقیم قابل مشاهده نیستند. گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» اشاره به فرایندهای ذهنی دارند.

۱۲۶- گزینه «۲»

(موسا عفتی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۵۹ و ۶۲)

هر چند رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری شناخت وابسته است، اما در بسیاری از موارد صرف داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی منجر نمی‌شود. برای آنکه شناخت به اخلاق منتهی شود، شناخت باید به عقاید و باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: شناخت فرد باید به باورها، عقاید و ارزش‌هایش تبدیل شود و نه بالعکس. گزینه «۳»: بحران هویت مربوط به جنبه اجتماعی رشد است و نه اخلاقی. گزینه «۴»: رشد شناختی مقدمه رشد اخلاقی است.

۱۲۷- گزینه «۳»

(موسا عفتی، روان‌شناسی رشد، صفحه ۵۵ و ۵۶)

توجه نوجوانان، در مقایسه با کودکان، گزینشی‌تر است (اما این فرایند در دوره کودکی نیز دیده می‌شود)؛ به این معنا که بر اطلاعات مرتبط متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر، بهتر سازگار می‌شوند. سایر موارد در دوره نوجوانی برای اولین بار شکل می‌گیرند.

۱۲۸- گزینه «۴»

(مهرشاد ایمانی‌نسب، روان‌شناسی رشد، صفحه ۴۶ تا ۵۰)

نکته مهم درسی:

ویژگی‌های رشد در دوره کودکی، یعنی از زمان تولد تا ۱۲ سالگی مورد توجه قرار گرفته است.

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: کودکان در ابتدا به‌صورت انفرادی بازی می‌کنند و بعد سراغ بازی‌های گروهی می‌روند. گزینه «۲»: پشیمانی و ترحم هیجان مرکب هستند و ترس و محبت هیجان ساده هستند. گزینه «۳»: رشد جسمانی و حرکتی از زمان تولد تا نوجوانی با سرعت و تغییرات بسیاری همراه است.

۱۲۹- گزینه «۲»

(مهرشاد ایمانی‌نسب، روان‌شناسی رشد، صفحه ۳۹)

کودکان با دریافت واکنش دیگران، به هیجانات خود جهت می‌دهند.

نکته مهم درسی:

رشد هیجانی در دوره کودکی و ویژگی‌های آن مورد توجه قرار گرفته است.

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: رشد هیجانی در کودکی، فرایندی پیچیده است. گزینه «۳»: رشد جسمانی - حرکتی ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه رشد است. گزینه «۴»: رشد هیجانی در کودکی، فرایندی پیچیده است که مستلزم آگاهی از هیجانات خود کودک و اطرافیان است.

۱۳۰- گزینه «۲»

(مهرشاد ایمانی‌نسب، روان‌شناسی رشد، صفحه ۳۹)

رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به سه هیجان ساده ترس، خشم و محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجانات مختلف و واکنش اطرافیان، سه هیجان فوق به هیجانات مرکب دیگر مثل احساس پشیمانی، ترحم و سیاست‌گذاری تبدیل می‌شوند.